

Мобил Сад

БРОЈ
35Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

Нови Сад, 18 септембар 1938

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГГОДИНА
XV

Прослава ослобођења и уједињења

Назад је акција за припремање прославе двадесетогодишњице ослобођења и уједињења ушла у фазу остварења. Ради се пуном паром и са много слава, да прослава испадне што импозантније, што лепше, грандиозније, у размери значаја овог нашег важног јубилеја. Цела Војводина се са радосним и убуђеним срцем припрема за ту јубиларну прославу и агилни приређивачки одбор све чини да ова приредба заиста успе како то Војводина и Војвођанима доликује.

Извршни одбор за прославу 20-годишњице ослобођења и уједињења Војводине са мајком Србијом, на својој последњој седници издао је проглас, који

БРАЋО!

Само за неколико дана дочекаћемо двадесету облетницу најзначајнијег дана у историји нашег народа у овим крајевима. Приближује се 25 новембар, кога је дана пре 20 година наш народ на својој Великој Народној Скупштини, одржаној у Новом Саду, донео једнодушну одлуку о оцепљењу Баната, Бачке и Барање од негдашње Угарске и о прикључењу Краљевине Србије. Ова је одлука нашег народа добила санкцију на мировној конференцији, те су тако и ови крајеви наши по непоколебивој нашој вољи а снажном потпором и надчовечанским жртвама Краљевине Србије и њених моћних савезника ушли у састав моћне и лепе наше домовине.

Тим чином најлепше су крунисани природни напори, којима се наш народ у овим крајевима кроз дуге и мучне векове борио за одржавање своје народности и народног карактера свог вољеног завичаја, против јаког и непрестаног притиска једне много јаче и моћније средине.

Због тога, од оног тренутка кад смо ступили на историску поворницу па све до данашњег дана, међу овим многим знаменитим догађајима, које је наш народ у Војводини за то време претурно преко главе, у његовој историји знаменитијег догађаја нема од оног, који се одиграо 25 новембра 1918 године. Успомена на тај дан у нашој народној свести не сме никада изгледети и биће свечано прослављена у Новом Саду, где је и донесена ова историска одлука пре 20 година, једнодушно и са највећим одушевљењем.

Шта више! Што смо даље од тог најзначајнијег дана наше историје, успомена на њега мора бити све светлија и светлија. Тај дан мора нам постати извором нове енергије да својим мирољубивим идеализмом створимо што повољније услове за лепшу будућност својој деци, својим увуцима, па и даљим потомцима својим.

Ту своју чврсту вољу хоћемо сви заједнички да манифестујемо о двадесетој облетници овог значајног догађаја.

БРАЋО! Позивајући Вас, да достојно прославимо ову светковину, ми Вас молимо, да се већ сада почнете спремати, како би ова наша значајна свечаност постала што снажнијим изразом наше воље, да ради обезбеђења што лепше будућности свога народа пођемо светлим трагом својих предака.

Спремајте се, дакле, већ сада, да бисмо тај дан прославили тако, како би нам прослава била што достојнија наше прошлости и што стварнија залога наше лепше будућности.

Нови Сад, 10 септембра 1938.

У име Одбора за прославу 20 годишњице Ослобођења и Уједињења:

Претседник:

Др. Јован Латинчић, с. р.

бивши претседник Великог народног савета.

Др. Игњат Павлас, с. р.
бивши народни повереник унутрашњих послова.

Др. Милан Петровић, с. р.
бивши народни повереник за просвету (школе и цркву).

Главни секретар:

Мита Ђорђевић, с. р.

бивши секретар и члан Великог народног савета.

Секретари:

Др. Димитрије Кириловић, с. р.
бивши члан Српског народног одбора.

Душан Ружић, с. р.
бивши вођа секције за народну апроприацију српских војника.

значи почетак читавог низа припрема за велику јубиларну прославу коју цела Војводина жели на најлепши начин да приреди.

Нарочита заслуга за овако енергичну и интензивну акцију у вези са прославом наше покрајине припада спремном и неуморном претседнику Извршног одбора и бившем претседнику Великог народног савета, нашем угледном адвокату госп. дру Јовану Латинчићу. Он се дојста својски заузео, да све иде како треба и да програм прославе испадне што обилнији, лепши, интересантнији, дакле да буде права и велика национална манифестација нас Војвођана.

„Нови Сад“ у вези са овим припремама такође чини своје припреме за уређивање и издавање свог јубиларног броја, који ће изићи у исто време, када ће и Војводина на видан и дивљив начин оживети успомену на дане из јесени 1938. Наш лист је срећан и радује се што може заједно са прославом двадесетогодишњице ослобођења и уједињења Војводине, да прослави и свој 15-годишњи јубилеј.

Јубиларни број „Новог Сада“ ће бити диван, технички раскошно опремљен албум, дивна споменаца у вези са истори-

ским догађајима од пре 20 година. Наши читаоци ће на тај начин доћи до драгоценог поклонца, који ће моћи да чувају и држе као потсетник за млађа покољења.

За овај број се сада већ пуном паром ради. Уредништво рачуна да ће наћи на свесрдњу потпору својих читалаца, оглашивача и многобројних приватеља, како би се омогућило да „Нови Сад“ да што лепши, занимљивији, живљи јубиларни број у најсвечанијем руху. У том погледу имамо пуно наде у највећи успех.

Шта каже Др. Светозар Милетић?

ЗАКОНСКИ ПРЕДЛОГ О НАРОДНОСТИМА

(Види „Заставу“ број 25 из 1866 године)

(Саржетак.)

§ 32. За друге вароши и варошице, које уређене магистрате имају, важе одређења за општине.

§ 33. Црквене власти и општине, управе основних и главних школа, и друга заведења, које црква или народност једна својом снагом, па и помоћу земаљском оснују, и издржавају, не подлеже државном законодавству у обзиру језика, који ће у унутрашњости својој, у народним школама својим, као и у међусобном саобраштају употребљавати.

Но у колико би се интереси разних народности и на овом пољу укрстили, има свака права на заштиту државне власти, која ће дотичне размирице по основима овога закона решавати. У спољашњем пак саобраштају свом са земаљским и другим властима исте струке важе и за њих §§ 26 и 27.

§ 34. Остале разноврсне корпорације одређују саме, који им је језик пословни и саобраштајни; по не може се сучланимама запрети, да у скупштинама и седницама при саветовању свој матерњи језик употребљавају.

У спољашњем саобраштају свом имају се по оном владати, што је за општине одређено.

II. Одношење народности према вишим државним властима.

а) У судској струци.

§ 35. Код апелационог суда унутрашњи је званични језик онај, који је језик већине становништва његовог обсега.

§ 36. Уредбе своје издаје апелациони суд сваком првостепеном суду у овога званичном језику, а решење партајних ствари издаје у оном језику, у ком је ствар у првој инстанцији решена.

§ 37. Код највишег суда унутрашњи је званични језик онај исти, који и државне владе.

Решење пак своје у партијним стварима издаје највиши суд у истом језику, на коме и прве две инстанције.

б) У управној струци.

§ 38. Званични језик средоточне управне власти државне јесте језик мађарски.

§ 39. Обште уредбе за муниципалне власти издају се на мађарском језику, на општинства муниципалја пак на званичном језику ових муниципалја; општинске, корпорационе и приватне ствари имају се у оном језику решавати, у коме су исте у првој инстанцији решене.

в) У законодавној струци.

§ 40. Мађарски је језик пословни језик обе куће угар. сабора. Закључења доводе се на мађарском језику, записници и дневници воде се, и извештаји подносе на истом језику.

§ 41. У расправама самим, и саборским и одборским може се сваки од осталих пет језика: словачки, романски, српски, русински и немачки употребљавати.

Исто тако могу се појединци, корпорације, општине и муниципалје на свом матерњем, односно пословном језику на сабор обратити, и имају се и решења на то у истом језику издати.

§ 42. Круна санкционира законе на мађарском језику, но закони се издају на шест језика земаљских а мађарски састав у сумњи за изворни служи.

В) Гаранције (јемства) народности.

§ 43. Муниципалје (жупаније и сл. кр. вароши) и дистрикти, као и друга општинства, имају право, народност, које значај на себи носе, пред престолом и државном влади заступати, представке и тегобе у том обзиру подносити, и заштиту и обрану за ту народност, где би год противу ових закона повређена била, тражити. Заступници земаљски у доњој кући сабора и

чланови горње куће сабора имају право, себе такође за заступнике своје народности сматрати и у то име од органа владе посебним или колективним интерпелацијама обавештења од сабора лека тражити.

§ 44. Потреба поверења међу круном и народима и ових између себе у Угарској изискује, да у савету круне буде људи равних народности у Угарској без уштрба стручне способности.

Свакако пак има у савету круне постојати особени министар за дела народности, у кога делокруг спада; пазити и настојавати, да се закони о народностима тачно извршују; преставке и тегобе у том обзиру примати и код дотичних органа владе посредовати, да се исте по правди и закону уваже; размирице у обзиру употребљена језика у јавном животу у последњој инстанцији привремено решавати; он је за своје дело сабору одговоран.

§ 45. Доња кућа угарског сабора поставља делегацију народности, која се из равнот броја чланова сваке земљске народности у Угарској састоји; број чланова опредељује сабор за време трајања сваке сесије. За избор ових чланова раздељује се сабор на кругове народности. Заступници ових муниципалних и дистрикта, којима је исти језик званичан, састављају круг те народности; сваки такав круг бира свој контингент делегата из своје средине.

§ 46. Делегација народности решава на основу и у смислу ових закона коначно размирице, које се у обзиру народности и језика породе. Она претреса такође предлоге, који се на исправку и усавршења закона о народностима и језику клоне, или и саме такве предлоге саставља и сабору на решење подноси; она је особени орган саборске контроле над извршењем закона о народностима и језику, и чини овом сходне предлоге, да се злоупотребавања уклоне.

§ 47. Закони ови увршћују се у основне законе Краљевине Угарске.

§ 48. Краљевска заклетва и част угарског народа штит је ових закона и устава; и зато ће се сходне тачке у крунудбену диплому, и формуле у Краљевску заклетву ставити.

ПОГОВОР. Овако изгледа закон, који се бори енергично за човечанска права државних народа, који дубоко поштује државу и првенство народа оснивача државе и који не намерава да ствара државу у држави. Да су Угри донели овакав закон, настала би човечна утакмица међу припадницима ових шест народа и љубави и према своје држави и према својој заједничкој држави. Поред оваког закона не би било ни повлашћених ни подалашћених ни мајоризованих, већ потпуно једнаких грађана. За овакве идеје у дуалистичкој држави Хабсбурговачкој носилац режима, Немци у Аустрији, а Мађари у Угарској нису хтели ништа да чују и донели су страшне законе, који су све друге државне народе потпуно деградовали и понижили. То све не треба да се занемарује ни на једној страни. Пре 72 године високо је стојао српски народ у Угарској, у чијој се средини родило овакав ђетић. Колико смо препатила ала за 52 године пре ослобођења, доказ је душевно сиромаштво, којим смо дошли у нову државу, а и данас смо још далеко од доба онаких мужева.

Ing. Миливој Матић.

СЕЛО СВЕ ВИШЕ НАДИРЕ У ВАРОШ

Кажу да нема тежег посла од земљорадничког, ратарског посла. Најтеже је бити сељак, најтежи рад је орање и копање. То је истина. Наш војвођански ратарски сталеж то најбоље зна. Али постоји једна народна мудра пословица, по којој нема хлеба без мотике. И стога баш земљорадничка професија треба да се очува, да се јача, унапређује, модернизује и пази од свију нас. Ако је у истини ратарски посао најтежи, он је данас и рентабилан. Наш сељак данас не живи више под овим несвојљивим околностима, под којима је живео пре неколико година. Данас је тај наш многобројно заступљен сталеж ослобођен брига за плаћање старих дугова, јер постоји, као што је познато, закон о заштити земљорадника. Ковјунктура на пољу пољопривреде, сточарства, земљорадње, воћарства и виноградарства подједнако све је боља последњих година и ми можемо непристрасно да закључимо, да је земљораднички посао леп, уносан, напоран и скопчан са тешким телесним напрезањима и умором.

Па ипак, то многи наш свет на селу не види или не уме да цени. Данас се све јаче и јасније испољава једно велико зло: село се све јаче и чешће премешта у варош. Сељаци напуштају родну грудну, бацају из руку мотик, остављају плуг и беже у варош. Село им није по вољи, тамо се не осећају добро. У вароши наслућују лакшу и бољу зараду. И тако све наше веће вароши већ дуже времена пате од инвазије сељака, од тога што „опанак хоће да се опапучи“, како то кажу наша браћа Србијанци.

И ми видимо, да се по свима већим градовима нагло повећава број становника снажно, несразмерно, ако имамо у виду статистике умрлих и рођених. Тај пораст долази услед сталног и великог прилива сељака из многих села, који хоће да постану варошани. Прва рђава, штетна последица ове инвазије земљорадника, који постају варошани је та, да се у свима градовима осећа појачана оскудица у становима, па чак и поскупљивање станова и свију привојних животних намирница. Упркос тога што се много гради, нарочито у нашим војвођанским варошима, број станова никако не расте, шта више опет се

авља она страшна послератна оскудица на пољу станова.

И шта долази после свега тога? Варошки пролетаријат се у великој мери множи. Треба овде напоменути, да се нумерички земљорадници не одлучују тако лако да се преселе у варош и прекину сасвим са својим тежачким послом. Они су — бар у већини случајева — свесни да је данас велика опасност и ризик продавати земљу, јер она се обично продаје будзашто, а после тешко купује.

Сиромашнији сељаци, надничари или мали поседници чине гро сеоских досељеника у варош. Они се обично веома тешко пласирају у новој средини, којој ни у ком погледу нису дорасли. Оно што знају да раде, не тражи се у вароши. Занат обично нису изучили, а нису ни нарочито писмени и образовани, да би могли да се приме службе у некој канцеларији или надлештву.

И тај сеоски пролетаријат преплављује упорно данас вароши, он је постао права опасност не само за раднички сталеж варошки, који не уме да копа и оре и тешком муком зарађују свој, насушни хлеб, него су и велика опасност за све остале варошке грађане, јер својим великим приливом изазивају поремећаје на свима пољима, који су у вези са одржавањем животног стандарда.

У Србији се после рата прво јавило ово зло. Београд је био послератних година преплављен светом који је похрлио из села у престоницу. Шта се дешавало са вишином тих „досељеника“? Обично су зло пролазили. Живели су горе него најсиромашнији варошки радници и повећавали су број престоничке сиротиње, што је сасвим природно значило повећање социјалног зла.

Надлежни би требало да предузму мере против ове инвазије сељака у варош. То је важно и тугљиво социјално питање, коме треба посветити највећу пажњу. Треба спречити ненормално повећавање варошког становништва, треба регулисати досељавање земљорадника у варош и допустити то само онима, који на селу заиста нису имали опставка и којима варош може, стварно, да пружи неко ухљебље.

Позвани нека се позабаве нестрано и непристрасно овим горућим питањем!

О чему пише госпођа Јелица Беловић?

Наши људи од науке, на жалост, дозвољавају, да се по странијој књижи шире мишљења, како ми Словени немамо ништа оригинално: ни ношњу, ни обичаје, ни празнике... Они то чине да угоде странијој штампи, а ова да остане у стилу „Slavenfresserei“-ја, како такав начин писања зове један поштени Немац. Наши људи и не раде готово ништа по страним научним листовима и онда не могу да заступају интересе словенства. Нарочито словеначки листови настоје, да не прекину

своју дванаешњу зависност од Немаца. (Види „Етнолог“ Љубљана — „Нови Сад“ број 8.) Тамо се тврди и то, да је наша печка дошла од италијанске речи „pezzo“ и ако је Италијани сами тако не употребљују.

Они кажу *facoletto*, а тако и неки наши Далматинци кажу, али други наши крајевни и незнају шта је „*faculet*“, дочим је реч *pecca* проширена на целом словенском југу, јер су се њоме умотавале већ жеве у Пећкој Патријаршији. И вез који се ради на те мараме је *pecki* вез,

средњовековни бод. То исто вреди и за друге наше називе: мараме, рупце, поше, за које Немци кажу: *Tuch*, Енглези шал и плед, Французи *touchoir*, *echarpe*, дакле све речи, које наша варошавка зна, али не зна сељанка. И не треба јој.

Већ и Словенац Валзвор говори о „*die Pecken*“, јер су оне дошле са нашега југа на север са Ускоцима.

У славонској Пожеги до душе печу зову чак *pidom*, то је француски *rideau* (застор) али је само локални назив.

Само да се имитира туђе. Пече су се као и поцулице носиле у читавој Европи као завијаче главе или убрадачи. Мадоне свега света гледамо у њима као и грађанке, па и сељанке на св. сликама. Словенско *рушо* могло би се онда навући на тај калуп, али чему? Др. Вурвик описује историју пече код нас, али опет о техникама веза на њима ћути. У Африци у Арапке су такве пече танке, зову их „*tarrab*“, везене су лепо.

Пече су се носиле у читавој Европи, Африци и Азији. У Европи почев од времена Римљана и првих Хришћана. У њима гледамо готово и наше све Богомајке, јер идеална мати без пече не да се ни замислити. Наше фреске под великим ореолом показују печу, а и св. Недеља и св. Петка (апокрифне светице из наших чудотворних записа и појасева) имају пече. Прва испод круне, друга без круне. Да су пече дошле нама из Баварске и Француске, Енглеске и Немачке (северније) није вероватно, кад им је пут ближи из Византије и Рима по светим сликама. Стари лик Богомајке из Donauwörtha са ирилско-глаголским написом из XII века у црквено словенском говору сакривен за време реформације у виду торња, показује напротив, да су пече са југа ишле на север, а не обрратно. Пече су проширеније, него поцулице, које су кокетније, ма да се често носе заједно и једне и друге. Пече су врло сликовите, нарочито ако су од танка ткива и ако су везене финим техникама. На њима се развијала готово сва техничка вештина народне везије. Готово нема веза, који није ударен на пече, јер је на њима већи простор него на поцулице. Словациње имају дивне пече које зову „уводнице“ „коутни плахте“ и које их прате кроз цели живот, па се у њима и уповавају. Тако и Рускиње и Пољкиње. Од сељачке пече постаје после модни *Flechu* и *Stuartkina* оплећница, која се често враћа у моду. Идоли и богова на северном мору код старих Словена имају капе са борама на глави. На печема видимо оне прекрасне кере, које су значиле краљевско благо европских лепотица 18 и 19 века. Наше богате беговске девојке носе свилене или златом везене чаткије које вежу од чела до ногу отрага. Исто су то врста пече, као и кашмирски шалови наших баба из 1870. г. *Berrt. de Molleville* (1804 године) у свом делу: *Costumes*, описује аустријске ношње (идање Лондон) и доноси слике многих наших пече. То су уједно једине јаче старије везе с ове

стране са нашом везилачком вештином. Сич издаје збирку ношња у Љубљани и описује опширно пече и њихово разнолико везивање.

Печу зову Словенке и *робец*, а Хрватице рубац, јер се нарочито руб нарађује врло богатим везом и чипком.

Та ношња је постала у Старој Индији, где се богато везене пече спомињу код религијских церемонија у част Ивдре,

Каме и Бали. Она је источњачког порекла.

Др. Вурник, врло је опширан кад тумачи „стил“ шара на печима. Износи слике у којима се техника рада не види, а шаре саме по себи нису нарочите. Погрешан пут за њихово историјско сређивање.

Шаре показују каже он: „кранцел, рожу, цакцак“, као да је то врло важно! Саме стране речи! Јелица Беловић.

ОМЛАДИНА СЕ СВЕ ВИШЕ ИНТЕРЕСУЈЕ ЗА ШКОЛУ

Пријатна је појава, коју желимо да констатујемо при почетку нове школске године. Она нам пружа утеху, да наша омладина, у великој већини својој, ипак није онако рђаво, како се то често приказује и преко јавности и у приватним разговорима. Та омладина, са извесним изузецима, иде добрим и правим путем, који нам обећава да ће од омладинаца створити праве, ваљане и марљиве људе, кад напусте школске скамје.

Да је тако, нека нам послужи као доказ чињеница, да су се у Новом Саду у почетку ове школске године у све основне и средње школе уписало много више ученика, него прошле или ранијих година. Није то само случај у Новом Саду. И у Суботици, Петровграду, Сомбору, као и другим већим војвођанским местима примећен је знатан пораст на пољу нових ученика по школама.

Наша омладина, наравно потстакнута својим мудрим и практичним родитељима, све живље се данас интересује за школовање, за опште образовање, за

знање и учење вештине како се треба борити у животу, да човек заузме место под сунцем које му припада.

У Петровграду су ове школске године отворене две приватне средње стручне школе, јер у државним школама исте врсте, већ раније није било довољно места за све пријављене љак жељне знања и стручно школске спреме.

Радујемо се овоме, јер нас појачано интересовање за школом код родитеља и њихове деце испуњује надом, да ће наш народ поћи путем осталих културних народа на западу, где је похађање основних и средњих школа света дужност. Основна настава је данас у целом свету обавезна, а средњошколска и стручна настава је за оне који се осећају способни за учење. И ми идемо у сусрет новим временима, када ћемо, између осталог, моћи да забележимо знатно опадање на пољу неписмености у народу, а исто тако и велики прогрес у вези са општим просветним радом у нашој лепој земљи.

На свечан начин је у Новом Саду прослављена двадесетогодишњица пробоја Солунског фронта

У петак пре подне, на најсвечавији и најимпозантнији начин, прослављена је двадесетогодишњица пробоја Солунског фронта у Новом Саду. Пре двадесет година, 15 септембра, храбра, неустрашима и за све жртве спремна српска војска успела је да однесе над ирским глацијем и непријатељем једну од највећих и најзначајнијих победа у Светском рату. Солунски фронт је ослобођен туђинског притиска и врата за опште национално и државно уједињење Југославије су била широм отворена.

Наш Блаженпочивши Краљ Александар Ујединитељ је тада као Регент Србије предњачио на челу ове херојске војске, коју ни пруска ни аустриска солдатека није могла победити, а камо ли уништити. Мала Србија је личила на Давида, који је победио Голијата.

У прослави двадесетогодишњице пробоја Солунског фронта, коју су приредили наши храбри добровољци у заједници са Удружењем ратника, суделовало је у огромном броју новосадско грађанство, као и најугледнија претставници војних и цивилних власти, претставници друштава и свају установа из нашег града.

Дефиле који су добровољци и ратници приредили кроз глав-

није и лепше новосадске улице пружао је свима нама дивну слику, која нас је заносила и оживела успомену на оне тешке, али уједно и светле дане, кад се појавила воја наше слободе.

Честитамо управи удружења добровољаца и ратника на лепом успеху. Ова прослава је заиста успела и била достојан почетак читавог низа оних прослава, којима Војводина жели да обележи један период слободног живота, једну евокацију на догађаје који су до тог слободног живота довели.

Прослава двадесетогодишњице пробоја Солунског фронта је почетак прослава које ће се ове јесени у Новом Саду и целој Војводини издати као најживље и најлепше слике, као давне манифестације војвођанске националности и велике љубави према моћној и богатој Југославији!

* Ако желите да се расхладите, а не нахладите, трошите сладолед из Оријенталске сладолецнице „Охрид“, преко пута од нове зграде Банске управе, Булевар Краљице Марије 15.

* Не заборавите, да књижара „Славија“ има све савремене књиге. Нови Сад, Пашићева и Краља Петра I. улица.

Да ли је праведна мера по среди?

Забрањена је продаја пецива уличним продавцима

Од прошле суботе наредбом Градског поглаварства, продаја пецива по улицама је забрањена у целом граду. Отсада пекарски продавци не могу више држати своје корпе са кифлама, земичкама и перецама под капима и на угловима новосадских улица.

Већ раније су неки наши пекарски мајстори покренули акцију код градске управе, да се улична продаја пецива у отвореним корпама из хигијенских разлога забрани. При томе су ти пекари имали у виду и своје, како они тврде, знатно оштећене сталешке интересе, јер улични продавци су махом продавали пециво перифериских пекара, који немају своје радње, па према томе не плаћају толике дажбине као пекари у центру, који поред својих великих и модерних радионица имају и радње, за које плаћају прилично велике пореске суме.

Перифериски пекари и они улични продавци пецива, који су овом најновијом мером Градског поглаварства тешко погођени, уложили су жалбу против одлуке градске управе и траже да се улична продаја

пецива и даље допусти. Како ће се овај спор решити, за сада се још не може предвидети.

Да ли је ту праведна мера по среди? Тешко је рећи праведан, сасвим непристрастан суд. Ако размотримо разлоге пекара из центра, онда су они, бесумње, у праву. Али ако имамо у виду, да је новом забраном продаје пецива по улицама и јавним местима погођена већа група наших суграђана, пошто им је одузета могућност минималне зараде, морамо признати да ствар изгледа мало неправедна.

Није требало пренаглити у овом питању. Могла се наћи нека средња мера, да буду задовољне обе стране. Улични продавци су се могли обавезати да ће пециво отсада продавати у затвореним сандуцима, малим тезгама са окнима, како би се пециво сачувало од прашине и друге уличне прљавштине.

Наше је мишљење да градска управа треба по овој ствари да донесе нову одлуку, која ће бити таква да се обе стране задовоље. А то није немогуће.

Наша омладина у борби за спорт и социална питања

Постоји ли код данашње омладине интересовање за социалне проблеме?

Наше модерно доба се у многоме разликује од ранијих времена, када су и прилике и услови за живот били друкчији, тежи него данас, кад живимо у слободној и богатој Југославији. Пре рата се спорт, на пример, није тако фанатично култивисао, као што је то случај после рата. Данас је спорт код неких наших омладинаца постао права манија, главна садржина живота, најважнији циљ који треба постићи у животу. Спорт одузима скоро све слободно време многим нашим омладинцима, и они немају времена ни за читање добрих књига ни за друге врсте пријатне и корисне разоноде.

Нарочито је футбол залудео многе наше младе људе. За љубав те кожне лопте, они занемарују своје учење, свој посао, не маре за породицу, за њих ништа друго не постоји него лопта, која пружа прилику да се на зеленом пољу врше највеће грубости.

Да ли се данашња омладина интересује и за социалне ствари, важне социалне проблеме, поред спорта? Слабо се може рећи. Ово интересовање за важне социалне ствари је данас још минимално. Ако се код неких наших омладинаца интелектуалаца и јавља такво интере-

совање, ово је упућено потпуно погрешним правцем, они падају у крајности и одушевљавају се левичарским екстремизма социализма.

Спорт је знатно потиснуо социално интересовање наших омладинаца. Предратна омладина у Војводини била је не само у националном, српском патриотском погледу бодра, борбена и снажна, него се бринула и за многе актуелне социалне проблеме, који су неминовно пратили нашу предратну борбу за остварење националних идеала. Неки омладинци су тада у очима туђинског властодршца личили на праве револуционаре. И ми не поричемо, да смо и били прави револуционари, али не крајњи левичари, него национални и социални у исто време и то до сржи.

Било би веома умесно, кад би се наши данашњи омладинци, мало мање бавили спортом, а више пажње и љубави поклањали социалним питањима. Од тога би не само они сами, него и целина, сви ми, имали користи. У свему треба одржавати меру, свему данас треба поклањати пажњу, што је у вези са животном борбом и борбом за осигурање будућности, не само појединаца, него и целог нашег народа!

Једно зло против кога се треба одлучно борити

У последње време у Новом Саду су учестале саобраћајне несреће. Нема скоро ни једног дана, да у дневним листовима не прочитамо вести о судару аутомобила са трамвајем или колима, о судару између бицикла и аутомобила, а чести су и случајеви да несмотрени би-

циклисти валете на пешаке. Најчешће до тога долази кривцом самих бициклиста. Наш град болује од тих бицикла. Бициклизам је постао права манија код нас. На пољу бицикла ми односимо југоловенски рекорд по броју. Против тога не бисмо имали ништа, кад би

бициклисти у нашој вароши били дисциплиновани, савесни и обавриви према пешацима.

Међутим, многи бициклисти не обраћају пажњу ни на кога. Њима је главно, да они пројуре улицом, па куд пукло. Они се не обазире ни на кога, за њих нема препрека, а ако су препрека пешаци, они се морају у већини случајева укљачати овим обесним возачима!

О непрописној, забрањеној возњи бициклом по тротоару, који служи само пешацима, „Нови Сад“ је већ у више махова писао. Али на том пољу се прилике у нашем граду ниуколико нису поправиле. И данас ћете у свакој улици, свакодневно, наћи на смеле и безобзирне бициклисте, који због неравног колотова мирне душе терају свој точак глатким асфалтом тротоара.

И кад се све то има у виду, није никакво чудо, што су у Новом Саду у последње време учестале саобраћајне несреће. Недавно је, не зна се чијом кривицом, платио животом један члан цев-оркестра из Трговачког дома, приликом судара између мотоцикла и камиона у Петроварадину.

Нервозни шофери и бициклисте проливају људску крв, нехотично, неволномерно, али ипак је и то велики грех, ако не злочин, јер са туђим животињама се нико не сме играти. Ово је велико зло против кога се сви ми морамо најодлучније борити, јер ће на пољу саобраћаја настати временом несношљиве прилике. И власти треба да буду мало одлучније у погледу контроле у вези са аутомобилским, бициклистичким па и колским саобраћајем. Ауторитетом власти постивава се највише, а новчане казне су ту најфикаснији лек.

Ми, срећни Новосађани!

Захваљујући дневној штампи, ми смо стално и тачно обавештени о резултатима вучења ловаца Класне лутрије, још пре него што колектор вакуца на нашим вратима да нам саопшти радосну вест, да смо добили неки крупнији згодитак.

А ми Новосађани се баш не можемо пожалити, да немамо среће и да нисмо љубимци богиње Фортуне. Сваког дана добијају наши срећни суграђани по неку већу суму на лозу, коју наше три велике новосадске колектуре „Поверење“ госп. Бошковића, мењачница Лустига и „Бристол“ одмах исплаћују. На томе нам заведе многи други војвођански, па и остали југословенски градови и села.

Мора се признати да ова велика наклоност среће према грађанима Српске Атине није безразложна. Она има и своје објашњење. Ево, у чему је ствар. Новосађани, више него ма који грађани из осталих наших вароши, интензивно играју приликом сваког вучења са лозовима, то јест они купују лозове у огромној количани.

Има међу нашим суграђанима и таквих, који држе пет-шест па и двадесетак ловаца сами или у заједници. То је постала права страст, као што су кла-

ђења на коњским тркама. Један војвођански дневник је чак, уз дозволу министарства пољопривреде, успео да организује колективно учешће својих читалаца у игрању са 150 ловаца Класне лутрије. Лист је пронашао оригиналан начин да заголица људе, који су иначе равнодушни према свакој врсти лутрије, а уједно да тим путем повећа и свој тираж. И сви учесници ове приредбе преко листа морају марљиво, преко пола године да шаљу сваког

Један малер двају странаца због једне погрешно исцепане железничке карте.

„Недавно су код једног угледног и прилично имућног грађанина у Новом Врбасу боравила дуже времена у гостима два његова блиска рођака, младићи из Италије. Домаћин, виђењер по занимању, срдечно је угостио своје давно невиђене рођаке из лепе Италије, па је одахнуо кад су се једног дана решили да се врате у своју отаџбину.

Али ђаво никада не спава. Кад су два Италијана долазила из Италије у Нови Врбас, нису приметили да им је кондуктер на пограничној станици из блока заједничке карте за путовање тамо и навраћ, исцепао повратну, а не полавну карту. И малер се десио. Кад су млади Италијани стигли до Винковаца, кондуктер их је позвао да напусте воз, јер им возна карта није у реду. Истина, имају полавну, али немају повратну карту за Италију, која се сада тражи.

Шетња кроз џунглу малих огласа

Последњих година ушло је у моду оглашивање у великим дневним листовима у облику „малих огласа“. Нема сумње да је то корисна ствар и за листове и за саму публику, јер су ти огласи много јевтинији, него обични, а сем тога се много више читају од широких маса читалачких, него сувопарни, стручни велики огласи, који интересују само ужи круг потрошача.

Најчитанија рубрика у „малим огласима“ је код нас „Дописивање, женидба и удаја“. И интересантна је, нема сумње. Има ту свега и свачега. Да се човек разоводи, насмеје, а каткад озбиљно зачути, па и наљутити. Да наведемо само два карактеристична мала огласа из те рубрике, објављена у једном великом дневнику. Први гласи:

„Интелигентан самосталан бољ господин са пуним карактером, угодне и лепе појаве здрав, солидан средњих година, са властитом радњом и наслијество слободне професије, жели упознати исто такове госпођице, удовице, добре домаћице, женидбе ради, лепе појавом скромне, и добре нрави, од 32—40 година која исто нешто поседује, али није увјет, само озбиљне даме долазе у обзир, молим у понуду ставити тачну и пуну адресу под строгом дискрецијом, дописе слати на Администрацију под шифром „Желим искреност пречани“.

дана исечене купоне из дотичног листа. Није рђаво!

Као што се из свега тога види, Фортуна није ништа више-склопа Новосађанима него и осталим грађанима наше земље. Али Новосађани, ето, умеју вештачки да изазову осмех на уснама богиње среће и то им доноси пуне цепове, сигурну ренту и безбрижан живот!

И овда нека неко каже, да ми Атињани нисмо реалисти и практичари!

дан услов за брак! Зар има и госпођица које су разочаране у браку? Колико је нама познато, жене које су загазиле у брак, зову се код нас госпође, а не госпођице... Овај оглашивач је умерено скроман. Он каже: „мираз је споредан, али није сметња“. Дивно! Које мушкарцу би могао још и мираз да буде сметња? Из огласа видимо и то, да је кандидат за женидбу ватрени антисемит! Код њега Јеврејке никако не долазе у обзир!

Добро чишћено одело је трајно и елегантно

ЕТИЛЕН

Нови Сад, Кр. Петра II. 4
Чисти суво ваше одело

Малер једног интелектуалца

За време последњих вежби за одбрану од ваздушних напада десила се једна епизода, која је увела много ведрине у иначе озбиљну атмосферу, која окружује такве важне приредбе, као што су ове вежбе. Не баш у стилу, али ипак некако згодно, дошло је приликом поподневних вежби на дан 29 августа до примене аутомобила Црвеног крста за једног „страдалника“, коме је много повлило баш за време напада над Новим Садам.

Иако није био рањен од „бомбе“ непријатеља, наш интелектуалац је још пре напада био обузет неописивим страхом од напада и ухватила га нека необјашњива нервоза. Да би ту нервову некако савладао, он се користио саветом Месног одбора за одбрану од ваздушних напада и тражио је још пре напада неко згодно склониште.

То склониште је била нека гостионица, чувена по свом добром вину. И наш јунак се од једном охрабрио од добре капљице. Али у томе је ипак отишао сувише далеко, па му је кад је пре напада пошао кући, повлило. Док се несигурним корацима упутно према својој кући, почеле су сирене и звона да дају знаке на забаву. Шта се могло учинити? Санитески органи су нашег илуминираног интелектуалца сместили под једном капљицом. То је било друго склониште, коме је он тога дана морао да прибегне...

Пошто се ефект „охрабрујућег средства“ све јаче испољавао код страдалника, било је потребно да се хитно пренесе кући. Али како, кад непријатељ баца на новосадске улице бомбе? Притекао му је у помоћ аутомобил Црвеног крста. Њиме се наш интелектуалац несигурног држања одвезао кући и тамо настајало да се лечи од претрпљеног страха...

Један доказ да се не мора увек настрадати од бомби и отровних гасова, него да и друге велике опасности прете нашим суграђанима...